

Mutterstadt – gmina z tradycjami i przyszłością

W miejscowości Mutterstadt, znajdującej się na położonej w centralnej części Nadrenii-Palatynatu Równinie Reńskiej, zachowało się niewiele zabudowań będących świadectwem dawnych czasów. Niniejsza krótka kronika ma za zadanie przybliżyć Państwu dzieje tej gminy, gdyż w badaniu i prezentacji jej historii znajduje swój wyraz respekt wobec osiągnięć jej przeszłości. Staranie o zapewnienie obywatelom jak najlepszych warunków życia wyznacza kierunek na przyszłość. Wszystko to ma miejsce w naszym Mutterstadt.

Nasza miejscowość leży w środku zasiedlonej od czasów środkowej epoki kamiennej i obfitującej w wydmy okolicy, na zachód od starego Szlaku Rzymian, prowadzącego ze Straßburga do Mainz. W jej obrębie odkryto osadę z epoki halsztackiej (epoki żelaza) i pochodzącą z wczesnych czasów rzymskich bazę wojskową.

(na środku zdjęcia od dołu do góry widoczne są: Historyczny Ratusz, Nowy Ratusz, Nowa Brama, Palatinum)

Wpis w Kartularzu z Lorsch, traktujący o darowiźnie ziemskiej w roku 767 w tzw. „Mutherstather marca” jest pierwszą wzmianką o Mutterstadt pochodzącą z dokumentów historycznych. Znajdująca się tu żyzna ziemia uprawna była ważnym obszarem zaopatrzenia dla królewskiej twierdzy Trifels. Dwór pański klasztoru Weißenburg wskazuje obok położonej na wzniesieniu królewskiej posiadłości i 17 należących do duchowieństwa posiadłości dworskich na rozległe frankońskie posiadłości królewskie. Bractwo z katedry w Speyer miało tutaj swoją najbardziej dochodową świecką posiadłość. W Wojnie Trzydziestoletniej wieś została zniszczona i pozbawiona ludności. 100 lat później dzięki architektowi F. W. Raballiatemu do pochodzącej z 16. wieku wieży kościelnej znowu dobudowano wielki kościół salowy.

W roku 1797 Mutterstadt przeszło pod administrację francuską. Miejscowość ta w ramach okręgu administracyjnego Donnersberg należała do dystryktu Speyer i stała się główną miejscowością kantonu, posiadającą notariat i punkt celny dla dalszych 17 miejscowości, w tym dla dawnych wiosek w okolicach szajca reńskiego, które dały początek dzisiejszemu Ludwigshafen. Miejscowość ta nie potrafiła niestety wykorzystać w następnych latach zalet wynikających z faktu bycia ważnym centrum administracyjnym w centralnej części Nadrenii-Palatynatu. Jedynym budynkiem będącym świadectwem tych czasów jest dawne więzienie okręgowe w miejscu zwanym dawniej „Arrestegässel”. W epoce ponapoleońskiej, w roku 1816, Mutterstadt stało się częścią Bawarii.

(Centrum miasta wczoraj)

Po roku 1830, dzięki budowie kolei Ludwika (pierwszej kolei żelaznej w na ziemiach niemieckich), Mutterstadt ponownie stanęło przed szansą rozwoju, jednakże zabrakło tutaj dalekowzroczności, aby przewidzieć, jakie perspektywy gospodarcze niosłaby ze sobą kolej żelazna. Pierwotne plany przewidywały poprowadzenie odcinka trasy przy południowym krańcu miasta. Mutterstadt zadowolilo się dworcem przy swoim najbardziej wysuniętym południowym krańcu, zwanym Limburger Hof. W ten sposób miejscowość ta miała dworzec,

który z uwagi na obrót osobowo-towarowy funkcjonował nawet jako dworzec główny, jednakże nigdy nie był tak naprawdę dworcem Mutterstadt. Lokalna kolej, która jako wąskotorówka przebiegała od 1890 r. przez tę miejscowość, nie potrafiła tak naprawdę zastąpić kolei żelaznej i w 1955 r. została – również z powodu rozwijającej się motoryzacji – zlikwidowana.

Pierwsze znalezione w dokumentach wzmianki o społeczności żydowskiej w należącej jeszcze wtedy do Palatynatu Elektorskiego gminie Mutterstadt pochodzą z roku 1719. Swego rodzaju kamiennym świadectwem jest będący od 1890 r. w użytku cmentarz żydowski. Licząca do 171 osób gmina żydowska była dobrze zintegrowana z życiem codziennym w wiosce, czego wyrazem jest udzielone w 1871 r. przez lokalne władze wsparcie dla budowy żydowskiej synagogi. 9. listopada 1938 r., podczas tzw. Nocy kryształowej, synagoga ta została spalona, a później zburzona i teren, na którym się znajdowała, został sprzedany. 22. października 1940 r. wraz z deportacją 52 żydów do południowofrancuskiego obozu koncentracyjnego Gurs (większość z nich zginęła w obozach koncentracyjnych) skończyła się ich historia w Mutterstadt.

Podobne pod względem administracyjnym znaczenie do czasów, w których Mutterstadt było siedzibą kantonu, miejscowość ta uzyskała ponownie po roku 1945, gdy starostwo Ludwighafen na cztery lata obrało je za swoją siedzibę.

Dzisiaj Mutterstadt jest nienależącą do żadnego związku gminą w powiecie Rhein-Pfalz i liczy sobie 13.000 mieszkańców. Ta zdominowana wcześniej przez rolnictwo wioska w ciągu ostatnich 40 lat wcieliła się w nową rolę położonej w pobliżu wielkiego miasta gminy osiedli mieszkaniowych z własną substancją przemysłową, kulturalną i rolniczą. Jest przy tym atrakcyjnym miejscem do osiedlania się i spędzania wolnego czasu. Widocznym z daleka symbolem Mutterstadt jest wysoka na 53 metry Wieża Ciśnień.

Gmina Mutterstadt stała się w 1965 r. znana przez mogące służyć za przykład ulepszenie struktury w ramach restrukturyzacji pól uprawnych i zakładów produkcji rolnej. Bardzo korzystne warunki klimatyczne umożliwiają miejscowym rolnikom uprawę szczególnie wymagających gatunków roślin i intensywne wykorzystanie ziemi. Dużą rolę odgrywa tu tzw. *Wasserberegnungsverband* – organizacja wspierająca nawadnianie i uprawę ziemi. W znajdującym się w Mutterstadt Rynku Palatynackim (tzw. *Pfalzmarkt*), największej spółdzielczej giełdzie owocowo-warzywnej w Niemczech, właściciele gospodarstw i ogrodów z centralnej części Palatynatu mogą sprzedawać swoje produkty.

Nieodłączną częścią życia publicznego w Mutterstadt są różnego rodzaju organizacje kulturalne. Kółka śpiewacze i muzyczne przyczyniają się poprzez swoje inicjatywy, koncerty i występy do rozwoju tutejszej kultury. Lokalna oferta kształcenia i spędzania wolnego czasu jest różnorodna - świetlice dziecięce i młodzieżowe, szkoły podstawowe, zintegrowana szkoła zbiorcza z klasami maturalnymi, Publiczna Szkoła Pomaturalna, biblioteka, placówki kościelne i Dom Pomocy Społecznej z opieką pielęgniarską służą kształceniu, organizacji czasu wolnego, wspólnej pracy i uprzyjemnianiu życia w gminie.

Również sport ma swoje stałe miejsce w Mutterstadt. Tutejsze sukcesy w podnoszeniu ciężarów znane są w całym kraju. Aktualnie w Bundeslidze Mutterstadt reprezentowane jest w takich dyscyplinach jak kręgle, trójbój oraz taniec. Trzy wielkie hale sportowe, park sportowy do piłki nożnej, lekkoatletyki i rekreacji, kręgielnia oraz centrum podnoszenia ciężarów stwarzają możliwości do uprawiania sportu. Znajdujące się tutaj pływalnie (kryta i

otwarta) zostały zmodernizowane i przekształcone w Aquapark „*Aquabella*”, oferujący szereg wodnych atrakcji, w tym np. różne sauny.

(widok z Wieży Ciśnień na kościół protestancki oraz katolicki)

Znajdujący się w Mutterstadt kompleks leśny oferuje „urlop bez walizek” dla dzieci w wieku szkolnym oraz dla seniorów, a odbywające się tam festyny na stałe wpisały się w kalendarz miejscowych imprez. Gminny las oferuje wiele pięknych szlaków i zacisznych miejsc. Ponad 60 stowarzyszeń i organizacji oferuje różnorodne możliwości dla tych, którzy chcą oddawać się swojemu hobby czy też życiu towarzyskiemu. W Mutterstadt żaden weekend nie mija bez imprez i uroczystości. Każdy z mieszkańców stara się pomóc w ich przygotowaniu. Najlepszym przykładem ducha lokalnej solidarności jest uroczystość zwana „*Kerwe*”.

W Mutterstadt dobrze rozwinięty jest również handel detaliczny, co widoczne jest chociażby w kompleksie handlowym *An der Fohlenweide*, gdzie można zrobić udane zakupy. Transport publiczny i dojazdy do autostrady A61 i A65 zapewniają dobrą łączność.

W historycznym ratuszu, gdzie znajduje się muzeum, za pomocą obrazków, grafik, kart i przekazów pismennych udokumentowana jest historia Mutterstadt. Jest ona ukazana w działach dotyczących historii budownictwa, rzemiosła i rolnictwa, historii stowarzyszeń i organizacji, badań nad rodziną, wspólnot religijnych, jak również obyczajów i czasów prehistorycznych. Znajduje się tam również jedyna w swoim rodzaju tablica o szerokości 60 cm i długości 25 m, która pokazuje na trzech poziomach historycznych za pomocą tekstu i obrazów wydarzenia z historii świata, regionu i miejscowości. Oprócz tego można zobaczyć tam tzw. „Pomieszczenie rzymskie” oraz pomieszczenia wystawowe i wykładowe.

Dzięki ukończonemu w 1998 r. Palatinum, gminnemu ośrodkowi rozrywkowo-kulturalno-gastronomicznemu, gmina posiada znakomite możliwości organizacji spotkań i różnorodnych wydarzeń. Budynek ten dzięki swej nowoczesnej i przyjaznej architekturze oraz pomieszczeniom, które mogą być wykorzystane w różnorodny sposób i mieszczą do 800 osób, oferuje atmosferę, która pozytywnie wpływa zarówno na aktywny udział w różnych posiedzeniach i uroczystościach, jak i niczym niezmałoczone rozkoszowanie się sztuką w postaci koncertów bądź przedstawień teatralnych.

Przyrost liczby mieszkańców w ostatnich latach zmienił zarówno strukturę ludności, jak i budownictwo. Rolnictwo, które wcześniej wywierało największy wpływ na obraz tej miejscowości, dzisiaj odgrywa relatywnie mniejszą rolę. Dawne budynki rolnicze zostały w dużej mierze zastąpione mieszkalnymi i handlowymi. Zwłaszcza centrum miasta skorzystało na likwidacji zakładów produkcji rolnej, gdyż w ten sposób uzyskano sporo powierzchni pod budowę nowego ratusza i całościową renowację centrum miasta. Są to zmiany, które wpływają pozytywnie na życie gminy.

(Tekst: Schläfer, Zdjęcia: Renner, zarząd gminy)

Przetłumaczył: mgr Tomasz Maras

Wyżej wymienione historyczne miejsca zostały opisane i zilustrowane w rubryce *Spacer po mieście*.

Dalsze informacje dla zainteresowanych historią internautów:

Strony internetowe *Głównego Archiwum Kraju Federalnego* w Koblencji (łącznie z archiwum ze Spiry) umożliwiają wgląd w historię Nadrenii-Palatynatu.